

5

Provinciale Waterstaat van Groningen

Nr. 3634

GRONINGEN, 4 april 1956.

BIJLAGEN

terug 1 (brief Monumenten-
zorg dd. 7 nov. 1955)

nieuw -

verzonden:

- 6 APR. 1956

Bericht op brief Rijks Cie Monumentenzorg
dd. 7 nov. 1955, no. 78773

Copy 10/4

ONDERWERP: Staat van onderhoud windwater-
molens waterschappen Onderwierum (11)
Besheerpolder (41)
Scheemderzwaag (94)

In de hierbij teruggaande brief van de secretaris van de Rijkscommissie van Monumentenzorg dd. 7 november 1955 no. 78773 wordt de vraag gesteld, of de windwatermolen van het waterschap Onderwierum te Onderdendam in aanmerking komt om krachtens de wet B.W.O. in stand te blijven, zulks naar aanleiding van een aanvraag om een sloopvergunning van het waterschapsbestuur aan voornoemde Commissie.

Naar aanleiding hiervan is deze molen onlangs door de T.C. bezocht, terwijl daarna nog twee andere windwatermolens zijn bezocht, nl. van de waterschappen Besheerpolder en Scheemderzwaag (respectievelijk op 8 maart j.l. en 19 maart j.l.), welke principieel in soortgelijke omstandigheden verkeren en derhalve voor een principiële uitspraak van Uw Commissie hierbij met hun drieën gezamenlijk in beschouwing worden genomen.

Deze 3 windwatermolens verkeren namelijk allen nog in redelijke staat - behoudens enkele noodzakelijke herstellingen - zijn allen voorzien van een hulpmotor in de molen en kunnen behalve hun eigen polder zonder al te grote voorzieningen een aanzienlijke aangrenzende polder-oppervlakte in tijden van nood bemalen. Volgens de huidige richtlijnen van de (Rijks)Waterstaat komen deze molens in aanmerking om krachtens de wet B.W.O. in stand gehouden te worden. De betrokken waterschaps-

Aan:

de Prov. Molen Cie
secretaris mr. R. Bolt
Provinciehuis
te

Groningen.

typ.B.
coll. *m*

besturen wensden echter niet aan het behoud van de molens mede te werken, verwaarlozen het onderhoud ervan en sturen op sloop aan.

a) De windwatermolen (nr. 11) van het waterschap Onderwierum bij Onderdendam (gemeente Bedum) aan de provinciale weg Bedum-Onderdendam, bemaalt 242 ha van de eigen polder en kan geschikt zo nodig nog circa 480 ha van het aangrenzende poldergebied erbij trekken zonder al te grote voorzieningen.

In de molen is aangebracht een elektro-motor, welke de bemaling verzorgt. De roeden ontbreken, de rietbedekking is slecht en moet geheel worden vernieuwd, alsmede een lange schoor en enige kleine molenonderdelen, terwijl de molen hoognodig geverfd moet worden; overigens ziet de molenconstructie er nog goed uit.

b) De windwatermolen (nr.41) van het waterschap Besheerpolder te Lutjegast in de gemeente Grootegast aan de spoorlijn langs Grijpskerk bemaalt 145 ha van de eigen polder en kan met geringe middelen gemakkelijk een aangrenzende polder van 213 ha erbij bemalen.

In de molen is een elektro-motor geïnstalleerd, die uitsluitend voor de aandrijving van de vijzel wordt gebruikt. De bestaande houten roeden verkeren in minder goede staat en zullen door nieuwe moeten worden vervangen, alsmede de lange spruit en kleinere molen onderdelen; ook is men nodig aan verf- en teerwerk toe; overigens bevindt de molen constructief zich nog in behoorlijke staat.

c) De windwatermolen (nr.94) van het waterschap Scheemderzwaag bij Scheemda aan de Rijksweg aldaar bemaalt 295 ha van de eigen polder, maar zou hieraan eventueel 760 ha van omliggende polders kunnen toevoegen na het treffen van kleine voorzieningen. In de molen bevindt zich een olie-motor, welke momenteel uitsluitend voor de bemaling wordt gebruikt.

Doordat de windpeluw verteerd is, kan de windaandrijving niet worden gebruikt. Na het vernieuwen van de windpeluw en 1 of 2 voeghouten en na het herstellen van het hekwerk van de roeden, is de windmolen weer voor gebruik gereed.

De molen, welke constructief overigens in goede staat verkeert, is hoognodig aan verf- en teerwerk toe, terwijl de bekleding (met rubberoïd) van kap en achtkant aan vernieuwing toe is.

Sloop van deze molens zou o.i. in strijd zijn met de strek-

Provinciale Waterstaat van Groningen

Nr. 36

BILLAGEN

king van de wet Bescherming Waterstaatswerken Oorlogstijd. Niettegenstaande de betrokken waterschapsbesturen hiertegen bezwaar hebben, ware derhalve aan gedeputeerde staten voor te stellen de betreffende waterschapsbesturen aan te schrijven het geconstateerde achterstallige onderhoud van hun windwatermolens binnen een termijn van 3 maanden na datum van aanschrijving te doen uitvoeren onder aantekening dat eventuele herstellingen of vernieuwingen van enige omvang na overlegging van een prijsopgave van de betreffende molenmaker voor een Rijkssubsidie van 75% bij de minister van Verkeer en Waterstaat kunnen worden voorgesteld, bij gebreke waarvan na voornoemde termijn krachtens de wet B.W.O. van provinciewege de nodige maatregelen zullen worden getroffen, voor zoveel nodig op kosten van het waterschap.

*leest
overig
dan wbt
15/10 met
75%*

neem

?

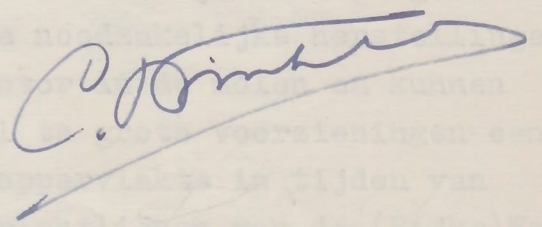
du

Hierbij zou kunnen worden aangetekend, dat bij de molen van het waterschap Onderwierum desgewenst voorlopig genoeg zou kunnen worden genomen met een in goede staat verkerende windmolen zonder roeden, zulks ter beperking van de kosten en in aanmerking nemende, dat roeden in tijden van nood op niet te lange termijn wel ~~zouden~~ kunnen worden aangemaakt.

Aan de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg zou rechtstreeks kunnen worden bericht, dat het behoud van de onderhavige 3 windwatermolens, w.o. die van het waterschap Onderwierum, krachtens de wet B.W.O., Uwerzijds zal worden bevorderd.

Namens de T.C.

De hoofdingenieur van de Provinciale Waterstaat:

Aan:
de Prov. Molens D.C.
secretaris mr. H. Holt
Provinciale

Groningen.

PROVINCIALE GRONINGSE MOLENCOMMISSIE

11
11

Rykscommissie voor de Monumentenzorg,
Smidswater 7, 's GRAVENHAGE.

schryven van oktober 1955, nr 78773.
windwatermolen waterschap Onderwierum.

Molen II

Groningen, *14* april 1956.

In antwoord op uw terzyde aangehaalde brief en ten vervolge op de onze van 21 oktober 1955, delen wy u mede dat de windwatermolen van het waterschap Onderwierum behalve de 242 ha van de eigen polder zonder omvangryke voorzieningen tevens nog 480 ha van het aangrenzende poldergebied kan mee - bemalen.

Wy stellen heden aan Gedeputeerde Staten dezer provincie voor, maatregelen te treffen dat deze molen in het kader van de wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstyd voor herstel wordt aangewezen.

}
}

Namens de Molencommissie :

deeg ,voorzitter

B ,secretaris

376 W
De Molen van de molen II
3

PROVINCIALE GRONINGSE MOLENCOMMISSIE

Heren Gedeputeerde Staten
der provincie GRONINGEN.

molen 11

nopens : staat van onderhoud windwatermolens
waterschappen Onderwierum (11), Besheerpolder (41)
en Scheemderzwaag (94).

Groningen, 14 april 1956.

Wy doen u hierby in afschrift een rapport toekomen dat onze technische commissie ons in onze vergadering van 10 april j.l. heeft uitgebracht over de windwatermolens van de waterschappen Onderwierum, Besheerpolder en Scheemderzwaag. Naar de zakelyke inhoud daarvan mener wy te mogen verwijzen. Het rapport heeft in onze vergadering een punt van uitvoerige bespreking uitgemaakt.

De commissie kwam daarby tot de slotsom dat een rechtstreeks bevel om de watermolens overeenkomstig de wet B.W.O. te herstellen, wel niet veel resultaat zal opleveren. Gezien het feit, dat de besturen de molens verwaarlozen met de bedoeling, ze voor sloop ryp te maken, kan men nauwelyks verwachten dat zulk een bevel met de vereiste zorgvuldigheid wordt uitgevoerd. Wy achten het echter wel dienstig dat gy u by voorbaat overtuigt dat de betrokken Minister in de toekomst genegen is, aan de toepassing van de wet op deze drie watermolens mede te werken.

In afwachting van daaromtrent te krygen zekerheid zou dan getracht kunnen worden de waterschapsbesturen binnen zekere tyd na de daartoe gedane aanschryving te bewegen, het achterstallig onderhoud van de molens weer in te halen. Daarby ware dan te wyzen

op

PROVINCIALE OPRICHTINGE MOLENCOMMISSIE

op de markante plaats die deze watermolens in het landschapsbeeld innemen.

Mocht met deze gematigde werkwijze binnen de daarvoor gestelde termyn geen resultaat worden bereikt, dan zouden eerst daarna de bevelen ingevolge de wet B.W.O. kunnen worden gegeven.

In afwyking van het advies van onze technische commissie menen wy echter, dat het opnieuw aanbrengen van roeden in de molen van Onderwierum niet achterwege mag blyven.

Uw berichten hieromtrent zien wy met belangstelling tegemoet.

Namens de Molencommissie :

ddy ,voorzitter

B ,secretaris

De commissie heeft tot de uitkomst dat de watermolens van de provincie van de B.W.O. te herstellende zijn, dat het herstellen daarvan een zaak is van algemeen belang en dat de provincie hiervoor aansprakelijk is. De commissie heeft tevens vastgesteld dat de watermolens van de provincie van de B.W.O. te herstellende zijn, dat het herstellen daarvan een zaak is van algemeen belang en dat de provincie hiervoor aansprakelijk is.